

POSTANOWIENIE

24 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 24 stycznia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Banku w T.
przeciwko R.J. i Z.J.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku w T.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 25 marca 2022 r., I ACa 812/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę po 2700 zł
(dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

(K.W.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 7 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo Banku w T. przeciwko R.J. i Z.J. o zapłatę (pkt 1) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt 2).
2. Wyrokiem z 25 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 7 kwietnia 2021 r. (pkt 1) i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł powód, wskazując na naruszenie prawa materialnego, tj. 58 § 1 k.c. w zw. art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz art. 385¹ k.c. w zw. z art. 73 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece oraz naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 382 w zw. z art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c.; art. art. 382 w zw. z art. 245 k.p.c. oraz art. 367 § 3 k.p.c. w zw. z art. 15zzs¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniu i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w zw. z art. 379 pkt 4 k.p.c.
4. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący powołał się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.
5. W pierwszej kolejności skarżący podniósł, że zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy zagadnienia prekluzji dowodowej z art. 381 k.p.c. w obszarze realizacji celów postępowania cywilnego, tj. z jednej strony zapewnienia koncentracji materiału dowodowego przed sądem pierwszej instancji, a z drugiej strony spełnienia celów postępowania cywilnego w postaci rzetelnego wyjaśnienia sprawy i sprawiedliwego procesu, z zachowaniem praw stron tego procesu. Zdaniem strony skarżącej w przedmiotowej sprawie bowiem sąd drugiej instancji przyznał prymat zasadzie szybkości postępowania nad zasadą rzetelnego i sprawiedliwego procesu, co stoi w sprzeczności z celem postępowania cywilnego.
6. Skarżący podał również, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. na gruncie art. 381 k.p.c. przedmiotowe zagadnienie w różny sposób rozstrzygane jest przez sądy powszechne, egzemplifikacją jest zaskarżony wyrok.
7. Ponadto skarżący wywodził, że skarga jest oczywiście uzasadniona w zakresie podniesionych przez stronę zarzutów naruszenia prawa materialnego. Powód argumentował, iż status przedsiębiorcy dłużnika

osobistego pozbawia dłużnika rzeczowego możliwości powoływania się na ochronę konsumencką. Ponadto treść umowy, która była przedmiotem ustaleń faktycznych sądu drugiej instancji przeczy możliwości zastosowania art. 58 k.c., sprowadzającego się do stwierdzenia, iż umowa była nieważna. „Umowa zawierała bowiem te elementy. Naruszenia te zdaniem skarżącego można stwierdzić *prima facie* bez przeprowadzania skomplikowanych wywodów materialnoprawnych”.

8. Skarżący wskazał także, że w sprawie mogło dojść do nieważności postępowania w związku z tym, że skład orzekający sądu był sprzeczny z przepisami prawa, gdyż nie zachowano procedury powiadomienia stron o przekazaniu sprawy na posiedzenie niejawne, na którym istnieje możliwość wydania wyroku przez jednoosobowy skład sądu, co stoi w sprzeczności z art. 367 § 3 k.p.c.
9. W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwani domagali się odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej, ewentualnie oddalenia skargi oraz zasądzenia na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

10. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ K.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej.
11. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

12. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).
13. Podkreślenia wymaga, że podniesiony problem musi charakteryzować się nowością, stąd zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor. Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla

rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie SN z 20 lipca 2023 r., I CSK 4228/22). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie SN z 28 kwietnia 2023 r., I CSK 3745/22).

14. Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).
15. Skarga kasacyjna powoda nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący wykazał skutecznie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.
16. Przede wszystkim, skoro sam skarżący łączy stawiane zagadnienie prawne, dotyczące jednej z podstawowych reguł postępowania dowodowego przed sądem drugiej instancji (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) z wątpliwościami i rozbieżnościami w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), w istocie przyznaje, że zagadnienia te nie są nowe i były już analizowane w orzecznictwie. Przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne z

całą pewnością nie ma waloru nowości i nie jest zagadnieniem istotnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju prawa.

17. Ponadto, w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie przeprowadzono analizy orzecznictwa i poglądów doktryny. Skarżący ograniczył się jedynie do zaprezentowania tez kilku wybiórczo wybranych orzeczeń Sądu Najwyższego, które jego zdaniem mają dowodzić istnieniu wątpliwości i rozbieżności w judykaturze odnośnie wykładni art. 381 k.p.c. Sposób ujęcia uwypuklonej przez powoda problematyki sprowadza się w istocie do krytyki stanowiska Sądu odwoławczego, który nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosków dowodowych zgłoszonych przez skarżącego dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, choć potrzeba ich przedstawienia istniała już na etapie złożenia pozwu.
18. *In casu* zarówno zagadnienie prawne wskazane przez skarżącego, jak i występujące w orzecznictwie wątpliwości i rozbieżności odnośnie wykładni art. 381 k.p.c. są pytaniami o trafność stanowiska Sądu drugiej instancji wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa, a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego. Pozwala to na przyjęcie, że skarżącemu nie chodzi o wykazanie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.
19. Skarżący nie wykazał również skutecznie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.
20. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu

kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 i przywołane tam orzecznictwo).

21. Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną wyłącznie do zarzutów naruszenia prawa materialnego ujętych w ramach podstaw skargi kasacyjnej. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie zawarł jednak żadnych argumentów, które wskazywałyby na kwalifikowane naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym.
22. Według Sądu Najwyższego, nie ma również innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).
23. Wbrew stanowisku skarżącego, przy uwzględnieniu art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, nie sposób bowiem uznać, że w okolicznościach sprawy doszło do naruszenia art. 379 pkt 4 k.p.c. na skutek rozpoznania przez Sąd drugiej instancji apelacji w składzie jednego sędziego, na posiedzeniu niejawnym. Stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasady prawnej z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 obowiązuje dopiero od dnia jej podjęcia. Kwestionowany przez skarżącego wyrok został wydany 25 marca 2022 r., a

zatem przed datą podjęcia wskazanej uchwały. Stąd też, zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania z art. 379 pkt 4 k.p.c.

24. Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zaś stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

(K.W.)

(r.g.)